

ABU CASEMS TOFFLOR

August Strindberg

Tryckår 1908

Dramawebben.
fri svensk dramatik

©Dramawebben
www.dramawebben.se

سورة الرشق

Albu

Basems Gofflor.

Evangelium

af

August Strindberg.

Stockholm. Albert Bonniers förlag.

ABU CASEMS TOFFLOR

ABU
CASEMS
TOFFLOR

SAGOSPEL

FÖR GAMLA OCH UNGA BARN

PÅ ORÄKNADE JAMBER

I FEM RENA AKTER

AF

AUGUST STRINDBERG

[DE TRE MOTIVEN UR EN FRANSK SAGA OCH
TUSEN OCH EN NATT]

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Stockholm. Alb. Bonniers boktryckeri 1908

SCENERI.

Akt 1.

Bazaren i Bagdad.

Akt 2.

Gemak hos Prins Guri

Akt 3.

Suleikas trädgård.

Akt 4.

Skogen.

Akt 5.

Tigrishamnen i Bagdad

PERSONER.

KALIFEN HARUN Al Raschid.

VEZIREN Giafar.

CADIN, domaren.

ABU CASEM, parfymhandlare.

PRINS GURI.

SULEIKA.

HASSAN, skomakare.

AMMAN, Hassans syster.

ACHMED, köpman.

SOLIMAN, hans gosse.

APAN, ond ande.

VÂLIN.

FISKAREN 1, 2.

ALI, portvakt.

För skådespelare och »andra» som tro, att rimmandet på samma ord är fel eller nödrim, måste författaren tillkännagifva att Österländska skalder rimma på samma rim och på *samma ord* i oändlighet.

Oräknade jamber begagnas ofta af Shakespeare, när han tröttnade räkna på fingrarna de tröttande femfotingarna. Men detta själfsvåldiga versslag har äfven förekommit på scenen i våra dagar och kallas »fria vers». Så är fallet i »Hvita Halsduken» af Feuillet, gifven på Dramatiska Teatern.

Akt I.

Bazaren i Bagdad; till vänster Casems parfymbod; midt emot: Skomakaren; i fonden Kadins palats, vattenport till Tigris och Badet.

Midt på scenen fontän och ett mandelträd i blom.

CASEM sitter i sin butik och låtsas röka. *Skomakaren* HASSAN.

HARUN och VEZIREN GIAFAR (*in förklädda*).

*

HARUN. Giafar, min vezir!

VEZIREN. De rätt-troendes behärskare!

HARUN.

Här börjas äfventyret; ingen känt igen oss;
På ort och ställe, som jag tror, vi äro framme:
Nu för du ordet, du, och jag hör på.

VEZIREN (*till Hassan*).

Säg, Hassan, du, är detta Casem?

Den girige, beryktad i kvarteret?

HASSAN.

Han sitter där i egen hög person!

VEZIREN.

Och är så girig som hans rykte säger?

HASSAN.

Sju gånger värre än sitt rykte;
se på'n! Han låtsas bara röka,
ty tobaken har stigit efter torkan:
han är så snål, att han ej nämnes tala —
det sliter nämligen på munnens läder. —
Han spar på sina blickar,
ett handslag är för honom slöseri;
och nyss han ville skicka mig en räkning
för att jag luktar lukten af parfymerna
han handlar med.

VEZIREN.

Det var den värsta jag hört talas om!

(*Till Harun.*) De rätt-troendes behärskare!
I hörde själf, ett sådant stycke...

HARUN.

Man ville knappast tro't;
och jag skall pröfva förr'n jag dömer,
ty afund och förtal, de gå med brillor
förstorande på längre håll...
En mygga blir kamel,
och dygden sparsamhet
kan lätt bli lasten girighet...
Välan! Oss lyster se hur långt
hans snålhet sträcker sina fötter;
se här, jag ställer mina tofflor
dem du i lumpbon köpt
att min förklädnad blef fullständig,
min fot är blodig af dess spikar;
bindsulan timrad är af trä,
som man har stulit af en tunna,
och klackarna af järn...
Har Casem mage...
Jag menar panna, nej, jag menar fötter
att sticka in i dessa pråmar,
och samla dem från gatans smuts,
då är han den han säges vara,
och har förtjänt ett litet puts,
som kan hans ryktbarhet befästa!
Köp mig ett par hos Hassan du...
Så väntar jag i hörnet här till höger.

VEZIREN (*köper ett par tofflor hos Hassan; går upp till Harun och lämnar dem; därpå kastar han in de gamla tofflorna framför Casems butik*).

APAN (*synes här och spelar som om han ingaf de andra tankarna*).

HARUN.

Nu ha vi betat kroken på!
Få se om Casem fiskar!
Jo, det var napp! Nu vitjar han!

CASEM (*har hastigt kommit ut och tagit tofflorna*).

I sanning! Ja! Ett gatufynd
som saknar ägare!
Då är det mitt? Ej sant, du Hassan?

HASSAN.

Förvisso, Casem, är det ditt,
ty gatans sopor sakna ägare.

CASEM.

Jaha! Så fick jag nya tofflor...

HASSAN.

Så nya?

CASEM.

För mig de äro nya!
Och lifvet ger så sällan gratis;
jag minns ej när jag fick en skänk...
Så sköna äro de väl ej, men starka,
och när du lagat lite på dem,
så har jag skodon för ett år ännu.

HASSAN.

Skall jag? Du vill att jag skall laga
de där?

CASEM.

Det blir ju straxt förtjänst,
en half sekin är inte att förakta!...
Man aldrig skall förakta pengar,
ty pengar, det är lifvets högsta goda;
det är ju mat och dryck och kläder,
och husrum, bränsle, tjänare;
för guldet får du allt hvad timlig nödtorft
af mänskan kräfves, icke sant?
Men märk, jag sade timlig!
Nu går jag några steg på gatan
att lästa ut mitt kära fottyg,
mig dubbelt kärt som himlens gåfva,

af okänd gifvare, ske pris hans namn! —
Och du skall ha ett öga på butiken. —

HASSAN.

Hvad ger du mig för det, du Abu Casem?

CASEM.

Du ger en blick med ögat —
den kostar intet; i betalning
din näsa njuta får af min parfym,
då har du något fått af mig...

HASSAN.

Om du går ut på Bagdads gator
i dessa underverk af lumpbons konst,
så blir du på en timme lika ryktbar
för dina fötters slösande beklädnad
som förr du varit för din snålhet.

CASEM (*går till vänster*).

HARUN.

Nog går han, men går icke långt!

VEZIREN.

Den ej på rosor går, han går på spikar!

HARUN och VEZIREN (*gå skrattande
till höger*).

ACHMED, KÖPMANNEN (*in*).

Är parfymören Casem här?

HASSAN.

Han gick en tur men kommer strax igen.

KÖPMANNEN (*sätter sig ned-
slagen vid fontänen*).

HASSAN.

Hur är det fatt?

KÖPMAN.

Jag är förlorad!

HASSAN.

Å, strunt, det syns ej på dig, köpman.

KÖPMAN.

Ej utanpå!

HASSAN.

Hur du är inuti blir svårt att säga,
men jag bär en magnet i kroppen,
som drager till sig mänskans sorger.
Hit kommer de från halfva Bagdad,
att fråga råd i alla slags affärer,
om penningsaker, arfstvist, rättegång —
hit gå de att beklaga sig, försvara sig,
och jag skall bota kroppens krämpor,

kurera kärlekssorg och låta åder,
försona makar och ta redt på barn. —
Sjung ut nu, köpman, eljest sjunger jag:
förlorad är du ej, men kanske ruinerad!

KÖPMAN.

Precis!

HASSAN.

Hvad har du först för tillgång?

KÖPMAN

Ett lager rosenolja!

HASSAN.

Sälj då det åt Casem.

KÖPMAN.

Men han är borta!

HASSAN.

Kommer strax igen!

KÖPMAN.

Behöfver han månn tro min rosenolja?

HASSAN.

Behöfver? Kan du tala för din vara?
Du kan ej! Väl, så skall jag hjälpa dig!

SOLIMAN (*köpmannens son
visar sig i högra kulissen*).

KÖPMAN.

Där är min son, mitt sorgebarn,
han drifver bara och slår dank på gatan.
I skolan är han sämst...

HASSAN.

Å, tyst med dig!
Jag känner gossen Soliman...

KÖPMAN.

Den olycksfågeln!

HASSAN.

Prat! Se på hans panna,
hans klara öga, stolta näsa;
den är så visst till lyckan född.
Och ödet satt sitt segermärke
midt i hans bringa! Se på honom!

KÖPMAN (*betraktar Soliman*).

Kanhända! Ja! En duktig uppsyn...
Och han har sina sidor... Allt är möjligt!
Allah är stor och lyckan kan bli nådig!

HASSAN.

Nu ljusna' det! — Här kommer själfva Casem!
(*Casem in förföljd af GATPOJKAR som skrika:*
»Casems tofflor! Kom och se!»)

SOLIMAN.

Tyst, pojkar!

GATPOJKAR.

Casems tofflor, kom och se!

SOLIMAN.

Drif inte gäck ni med en gammal man!
För då skall käppen era ryggar smörja.

GATPOJKAR.

Si Casems tofflor! Cas! Cas! Cas!

SOLIMAN (*jagar ut dem med
kappen*).

CASEM (*oberörd af gat-
pojkaernes skrik, fixerar
Soliman och går in i
butiken*).

HASSAN.

Nå, Casem vill du köpa rosenolja?

CASEM.

Nähä!

HASSAN.

Åjo! Om priset är tillräckligt lågt!

CASEM.

Jag har butiken full, och mer än jag behöver.

HASSAN (*till KÖPMANnen*).

Han säger alltid så! för att få pressa priset!

CASEM.

Och varan är väl dålig denna årets tid!

KÖPMAN.

Direkt från Schiras rosenårdar, Casem.

CASEM.

Från Schiras? Ja, då kan vi köpslå!
Gif hit ditt prof!

KÖPMAN (*räcker fram en
flaska*).

CASEM (*luktar*).

Nej, det är icke Schiras' ros!

KÖPMAN.

Att säga så! Du menar att jag ljuger?

CASEM.

Hvad kostar den, hur mycket har du?

KÖPMAN.

Ja, tio drachmer styck, och femti flaskor.

CASEM.

Å skäms! Jag vill ej ha din olja!

KÖPMAN.

Jag är en ruinerad man, förbarma dig!

CASEM.

Jaså! Du är bankrutt! — Jag bjuder fem!

KÖPMAN.

Det är ju hälften blott, hvad bätar mig!

CASEM.

Så gå då! — Jag vill blott förtjäna pengar!
Det var mitt enda skäl till köpet.

KÖPMAN.

Du kallar detta hjälp!

CASEM.

Jag gör affärer,
och öfvar ej välgörenhet i min butik!

Nu bjuder jag dig fyra drachmer styck.
Och tvekar du, så ger jag bara tre.

KÖPMAN.

Med repet om sin hals man tvekar ej.
Säg fyra då!

CASEM.

Nej, nu jag bjuder endast två!

KÖPMAN.

Det är att skänka, och det kan jag icke!

CASEM.

Jag bjuder två! Men märk mitt ord:
du vill att jag skall hjälpa dig.
Välän! Jag ger dig fem, så är du hulpen,
men säg det öppet här, och tacka mig;
gå sedan ej med talet att jag prejat.

KÖPMAN.

Må ske! Jag tackar dig för hjälpen...

CASEM.

Jag bjöd dig icke bistånd, du begärde.
Jag gjorde min affär och jag har rätt. —
Kom hit med varan!

KÖPMAN (*vinkar till Soliman*).

SOLIMAN (*fram med en korg*).

CASEM.

Här är pengar!

KÖPMAN (*tar pengarna och
går med Soliman*).

Se här, min son, tag denna penning,
den enda jag har kvar när allt är gullet;
så skiljas våra vägar, sök din lycka
hvar ödet kan dig den beskära;
betunga ej din mor och dina syskon,
för vilkas skull jag lämnar landet.
Jag far till Kairo för att börja handel
med pärlor och koraller; går mig väl
så råkas vi igen; om ej, farväl för alltid!
Glöm ej din bön när muezzin ropar,
och minns mitt sista ord: Var rättvis och
barmhärtig,
så står dig paradiset öppet
om också hela världen är dig stängd!

SOLIMAN.

Farväl, min fader, mina dagars upphof,
förargelse jag vållat dig med mina puts,
men sorg väl icke! Nu farväl — —
vi råkas nog igen!

KÖPMAN (*till Hassan*).

Farväl, magnet! Och tack i alla fall,
för goda ord, ty äfven ord ha värde!

(*Går.*)

CADI (*Polismästaren, går nu
in i badet och ställer sina
tofflor utanför*).

EN BADARE (*går fram till
Casem*).

Min herre, Bagdads Cadi,
går nu att ta ett bad i Tigris,
och ber mig köpa rosenolja,
af Schiras' allra bästa sort —
hvad kostar flaskan?

CASEM.

Den kostar femton drachmer vid kontant...

BADAREN.

Det var då billigt!

CASEM.

Nej, hvad hör jag?

BADAREN.

Jo, rosorna ha stigit nu till tjugu.

CASEM.

Till tjugu! Så? Då har jag gjort en god affär,
en lysande!

BADAREN.

Då ger du gästbud för dina vänner!
Som landets sed ju bjuder, Casem!

CASEM.

För mina vänner? Gästbud?
Nej, hellre jag består mig själf ett bad,
som stärker kroppen, renar själen...

HASSAN.

Från syndapengars smuts och skam!

CASEM.

Du gosse, Soliman, se till butiken,
så får du sen en slant för mödan!

SOLIMAN (*ställer sig vid fon-
tänen*).

Ja, herre, lita du på mig fast jag är liten!

BADAREN.

Kom fort nu, Casem, skall jag duscha dig!

CASEM (*till Soliman*).

Jag litat på dig, Soliman.

Må ej min tro mig bringa skam på hand!

(Går med badaren upp till badet; och ställer de stora tofflorna till vänster utan att märka Cadis tofflor till höger.)

*

SULEIKA (*Casems dotter, in med amman; till Hassan*).

Är ej min fader här?

HASSAN.

Han gått i badet, sköna fröken!

SULEIKA (*till amman*).

Låt oss spatsera ner i stranden då,
och se hur månen går ur vattnet,
det är min högsta glädje som du vet, min enda!

AMMAN.

Vill ej min fröken hellre vandra
i Barams trädgård, myrten blommar nu
och näktergalen börjat sjunga...

SULEIKA.

Nej, icke dit, där samlas stadens herrar
att dansa, spela boll och dricka vin ...

AMMAN.

Hvad skulle det väl skada oss?

SULEIKA.

Tyst, amma! Följ mig du till stranden,
där är det stillt, där hviska pilarna i vinden,
och böljor plaska mellan kiselstenar.
Där är mig väl, ett ensamt hjärta,
det söker ensamhet och ro!

AMMAN.

Jag hör och lyder! Hör dock illa
och lyder, men ej gärna!

SULEIKA.

Kom nu!

(De gå ut.)

PRINS GURI *(fram till Hassan).*

O, såg du henne, Hassan? Sägg?

HASSAN.

Hvem såg jag?

PRINSEN.

Henne! Finns det mer än en?

HASSAN.

Nog är jag en magnetman som kan dra,
men unga fröknar dragas ej till Hassan;
ser så jag ut? Prins Guri har gått vilse!

PRINSEN.

Jag vilse? Ja! Sen henne först jag såg,
förnuft och känslor börjat irra,
ostadig är min blick och foten slinter...

HASSAN.

Den gör så när man springer efter flickor...
Men ni är sjuk, min prins...

PRINSEN.

Ja, jag är sjuk, men bota mig då, Hassan —
Du kan ju allt...

HASSAN.

Jag botar gamla skor,
och kokar droger för små krämpor,
men denna sjukdom, ja för den
finns blott en enda medicin...

PRINSEN.

Säg ut, hvad heter den?

HASSAN.

Suleika!

Suleika heter den!

PRINSEN.

I sanning, ja!

Men gif mig henne då! Om hon är bitter
som aloe, jag tager sked på sked,
är skarp som malört, jag tar hela glaset,
men nej, så är hon ej, den ljufva!

HASSAN.

Nej, Casems dotter är ej ljuf,
jo, mot sin far och tjänarne, mot alla,
med undantag af unga män. —
Hon lofvat sig att aldrig giftas!

PRINSEN.

Hvad sällsam nyck, där finns ett skäl...

HASSAN.

Det är en lång historia, handlar om
en dröm; kom hem en natt till mig
så skall jag reda härfvan...
Men vill ni henne se i denna kväll,

så gå till flodens strand till pilarna,
där vandrar hon med amman nu
för att beskåda månens gång på vattnet!

PRINSEN.

Tack, Hassan! Ner vid Tigris' strand, alltså!
Då går jag strax, nej flyger,
den som går orätt väg, han smyger.
Men kärleken går lätt, att målet nå;
och ingen makt på den kan rå,
fastän de svaga alla slå,
emot en värld de fasta stå
och dock de äro endast två!

(Går.)

HASSAN.

Nu fick jag den för mina synder!
och jag förena skall de unga tu;
som själf fått gå allena hela lifvet
min tunga stigit på kippad sko,
när åt de andra jag gjort nya!

*

GATPOJKAR *(in i fonden; sparka till Casems tofflor och skrika)*. Casems tofflor! Cas! Cas! Cas!

SOLIMAN *(hyttar åt dem, men kan ej lämna sin plats)*. Hvad gör ni, pojkar!

GATPOJKAR. Cas! Cas! Cas! Casems tofflor!
Ut! Ut! Ut!

(De springa ut och sparka tofflorna framför sig.)

SOLIMAN *(springer efter).*

HASSAN *(försvinner in i sin
bod).*

(Paus.)

CASEM *(ut från badet; letar
sina tofflor).*

Profetens skägg! — Jag ser ej mina tofflor,
ha väl de gått liksom de kommit,
en gåfva ifrån himlen, tagen åter?
Jag ställde dem dock här, förunderligt!
Men hvad? Hvad ser jag dock i stället,
ett par så nya, blanka, som de utgått
ur Hassans konsterns hand!
Ännu en gåfva! Hvilken lyckodag!
Det är min dotter, kan jag tänka,
som gjort sin fader en syrris!
Nåväl, jag tar emot och tackar måttligt,
ty själf jag får betala dem, förstås!

(Går till butiken).

Men hvar är pojken Soliman?
Han lupit bort, och jag som trodde honom
om godt! Så är det! Ingen kan man lita på;
och dock han såg så trofast ut
och var så artig nyss mot gamle Casem,
när pojkarne han dref på flykten!
Man må ej döma hunden efter håren.
Tänk om han stulit ur min låda!

(Han drar ut en disklåda och försvinner i butiken.)

SOLIMAN *(tillbaka med Casems tofflor, som han ställer utanför badet, hvar på han intager sin plats att bevaka Casems butik).*

CADI *(ut från badet, finner Casems tofflor i stället för sina).*

O skurkar, hundar, hyndors ättlingar,
hvem har väl vågat stjäla mina tofflor?
Jag, domaren i Bagdad, är bestulen!
Hit slafvar! Välin, kom med piskor
och straffa denne gudsförgätne bof,
som sina lumpor bytt mot mina skor!
Tag reda på den skälmen, fort!

(Två slafvar in.)

SOLIMAN (*fram*).

O stränge domare, här har ej byte skett.

CADI.

Jag tror du talar, pilt! Hvem gaf dig lof?

SOLIMAN.

Jag ställde dessa tofflor här...

CADI.

Du alltså! Slafvar!
För bort den slyngeln straxt till Vålin
och låt'en piskas!

SOLIMAN.

Det är Casems tofflor!

CADI.

Så? Casems? Tag och fångsla'n genast!

*(Ena slafven tar Soliman, den andra rusar in
efter Casem som utföres.)*

SOLIMAN.

Hör, stränge Cadi, Casem är ej skyldig!

CADI.

Ej skyldig? Se, han bär ju mina tofflor,
du fräcke lögnare!

CASEM.

Min nådig herre,
jag har ej stulit...

CADI.

Hör! Han nekar djärft!
Till Välin båda!

CASEM.

Men förhör mig först!

CADI.

Du har ju erkänt! Mina ögon sett!
Det full bevisning är. För bort dem båda!

CASEM (*till Soliman*).

O Soliman! Hvi gjorde du mig detta?
Du gick ifrån din post, och höll ej ord...

SOLIMAN.

Men låt mig tala då!

CADI.

När gammalt folk
har ordet, tiger du! Nu fort till Välin!

*(Casem har utbytt tofflorna och afföres; Soliman
ledes äfven ut; Cadi går.)*

(Scenen tom.)

AMMAN (*in; till Hassans bod*).

Min broder, Hassan, är du där?

HASSAN (*synes*).

Ja, här är jag, min syster! Hvad har hänt?
Ett skrik och väsen som om el'n var lös!

AMMAN.

Det har jag icke hört! Men hör på mig, du!

HASSAN.

Hvad är det om?

AMMAN.

Suleika!

HASSAN.

Rör det mig?

AMMAN.

Ja visst! Oss båda prinsen bjudit hem
i denna natt att honom trösta,
förströ och muntra, du kan tälja sagor,
ty sömnen från hans ögon flytt
sen han fick ögon upp för henne...

HASSAN.

Han är ju skön som dagens sol,
i midjan rank som mandelträdet's gren,
hans ögon klara som en ung gazells,

en mun korallen lik, och tänder
opaler... Låt Suleika honom se,
och elden tändes, det är hela saken.

AMMAN.

Hon vill ej honom se; hon ser ej
åt män!

HASSAN.

Jag vet! Då få vi tänka...

AMMAN.

Och råda! Du ej rädlös är, du borde
ha varit född vezir...

HASSAN.

Tyst, prata inte!
Om midnatt alltså råkas vi
hos prinsen! Topp!

AMMAN.

Han ger oss
en festlig måltid och en rund dusör!

HASSAN.

För sådant här jag tar ej pengar!
Jag är ej advokat, men amatör...

AMMAN.

När månen går i floden ned
jag väntar dig vid norra vattenporten,
där har jag prinsens båt och tvenne slafvar.
Men du skall komma i din arbetsdräkt,
så är befalldt, jag vet ej hvarför —
Suleika sofver denna natt, som går,
i Casems trädgårdspaviljong vid floden!
Och Zarah passar på min vakt...

HASSAN.

Så gif dig af och sagdt är sagdt!

AMMAN (*går*).

(*Scenen tom.*)

(*Därpå två fiskare med nät i vattenporten.*)

CASEM (*in*).

Fördömda gåfva, olycksgåfva, tofflor I,
som bringat mig oskyldige betala böter;
nu kastar jag er ut i floden.

(*Kastar tofflorna genom vattenporten.*)

Den enda usla gåfva lifvet gaf mig
för intet! Eljest allt jag fick betala
med slit och sträf, ibland med list
som köpmäns yrke måste följa...

Men Soliman: han fick ta stryk,
där han förtjänat en belöning,
för nit och trohet, det är världens dom —
Allah är stor, och hvad han skrivit,
det måste ske, så ske hans vilje,
hans hand plär hela där den rifvit!

TVÅ FISKARE (*in med tofflor
och sönderrifna nät*).

APAN (*synes och improviserar
som förut*).

FISKAREN 1.

Se på! Det var ett nesligt fiskafänge...
Väl har jag varit med få döda hundar
där jag har dragit efter karp och ål,
men tofflor, och så mycket spik...

FISKAREN 2.

På nya näten! Gud oss vare nådig!

FISKAREN 1.

Men hvem är ägaren till dessa lumpor?
Låt se! Det är ju Casems tofflor!

FISKAREN 2.

Minsann! Dem känner hela Bagdad redan!
Då skall han få tillbaks sin skänk,

den snåle karl som samlar lumpor,
när han är rik, har trädgårdar,
palats och slafvar! — Håll till godo!

*(Han kastar in tofflorna i Casems butik; man
hör ljud af krossadt glas.)*

FISKAREN 1.

Pass opp, det var ej lyckokast,
och i det spelet är det vi som tappa!

CASEM *(synes förtviflad i
butiken).*

FISKAREN 1.

Jag tror vi tar vårt pick och pack — och schappa!

CASEM *(skriker och rifver
kläderna).*

(Ridå.)

Akt II.

Hos PRINSEN. Ett rum med en hörndivan och ett rundt fönster med utsikt åt floden och ett palmlandskap.

*

APAN (*synes då och då utanför fönstret, som endast är en öppning utan glasruta*).

PRINSEN (*i divanen*).

SLAFVEN (*in; försöker göra sig påmind, men prinsen ser honom icke, emedan han är försjunken i svärmod. Slafven skrapar med foten, förgäfvos; hostar, förgäfvos; slamrar med svärdet*).

AMMAN (*in; till slafven, hon talar tyst*).

Har ren han somnat?

SLAFVEN.

Tala högt, du amma,
han hvarken hör ej heller ser,
hans själ är borta långt från kroppen,
ej äter han, ej dricker, och hans kläder
de äro våta hela dagen af hans tårar...
Det är en ynck att se, jag tror han dör!

AMMAN.

Se, det är kärleken! En eld från himlen,
för stark för denna klena mänskoplanta,
som torkar, brinner ner och vissnar,
om ej den svalkas får från samma himmel
som skänker kylig dagg ju större hettan.

SLAFVEN.

En ömklig syn, en liflös kropp.

AMMAN.

Hans själ den vandrar ännu ner vid floden,
där han i månens sken fick henne se —
men hon ej ville se åt honom!
Jag räckte fram hans bref, hon läste
och kasta't ut i Tigris —
men Hassan, bror min, är en fintlig karl,
och han har skrivit svar på brefvet!
Hvad skall man göra, när ett mänskolif
det gäller rädda?

SLAFVEN.

Fromma svek
vår heliga Koran tillstädjer,
och läkarn själf får tappa blod,
ta lemmar bort, och rycka tänder,
allt, allt han tar men lämnar hoppet kvar!

AMMAN.

Nu skall jag väcka honom! Först med brefvet,
som han skall genast tro det är från henne!

(Hon skramlar med brefvet).

PRINSEN *(vaknar sakta ur sina
tankar).*

Hvad hör jag? Är det poppelns blad
som skälfver ner i strandens stenar,
af köld och fukt; han står med fötterna i vatten! —
me'n vinden ristar i de gröna hjärtan?
O, hvilken vällukt sprids, är våren kommen?
Och ha syrenerna gått ut i blom?
Syrenerna de hvita minns jag än
när jag dem såg för första gången,
min fader fört dem hit från Indien —
det var helt nyss — jag trodde det var snö
som fallit på de röda under natten.

Ja, det är snö och det blef vinter i mitt sinne;
mitt hjärta frusit har till is
och blodet likt en sorbet kyler.
Jag dricker det mitt eget blod
att svalka få men brinner upp af kölden!

AMMAN (*visar upp brefvet
med rödt och grönt sigill*).

PRINSEN.

Hvad ser jag nu i mörkret, hvad?
En ruta hvit som golfvets marmor,
där liten fot i röda skor, nej gröna,
det är båd rödt och grönt,
och det betyder kärlek, hopp!
Och hoppfull kärlek är ju lifvets vardag!

AMMAN (*vinkar med brefvet*).

PRINSEN.

Jag ser — en kvinna där i skogens mörker,
som vinkar med en duk, en hvit,
nej, det är ingen duk...

(*reser sig*)

att torka tårar med,
en svetteduk det är, att hölja likets anlet
när som den döde dödens ångest har bestått —
den är för mig, ty jag är visserligen död!

Tag hit!

(Amman räcker brefvet.)

Men nej! Vid himlens paradis!
Det är ett bref! — Ett bref! Ett bref från henne!
Nyss var jag död! Nu lefver jag, för henne!
Du lilla hvita duk som sändes mig af henne,
dagtingar du, ger du mig frid för henne?
Du ljusa papper, doftar du af henne,
du röda vax, du gröna vax, som kom från henne
ur blommors kalkar samlade af henne,
mitt lilla bi, ej fjäril vore namn på henne!

(Läser brefvet.)

Du stack mig, bi, din honung den var bitter!
Men söt ändock, o ljufva bref,
hon andats har på detta papper
och hennes hand har smekt därpå. —
O amma, kom, låt mig i dina ögon skåda,
de ögon som har hennes ögon sett,
och hennes skönhet, när du henne klädt,
och dina öron som den röst har hört,
den hand som hennes kropp har rört.
Jag älskar dig, du gamla troll,
och kyssa vill din klänningsfäll,
ja, dina läppar båda.

*(Han kysser amman på munnen, hon torkar sig
efter kysssen.)*

AMMAN.

Nu lefver han, han lefver opp, och för ett lif
så Gud sig jämt förbarme!

PRINSEN.

För Hassan in! Om han är mätt...

(Till slafven.)

Och du för oss konfekt och viner sätt —
ty nu konseljen sitta skall
och dryfta hvarje kinkigt fall,
det höga kärleksrådet!

(Slafven går; Hassan in arbetsklädd.)

PRINSEN.

Se där! Sitt ner, min skicklige vezir,
din syster tredje mannen blir
i höga kärleksrådet!

HASSAN *(blir stående)*.

PRINSEN.

Jag fått ett bref! Tyst jag vill läsa om det!

(Han försjuncker igen.)

AMMAN *(till Hassan)*.

Det var ett farligt bref, det gaf ej hopp,
det gaf fullkomlig visshet! Sviker den,
då är han dödens man! — Du skulle sett —

han hör ej hvad vi säger! — När han läsit,
så kom en yrsel utaf glädje på
den sjukas matta sinne, och han lefde upp,
han famnades och munnades, en riktig tok!

HASSAN.

Då få vi svalka honom efter hand!

AMMAN.

Nu vaknar han! Men yrseln den är borta!

PRINSEN (*betänksamt*).

Det är — egentligen, ej något kärleksbref,
en smula kargt, förnumstigt, kyligt...

HASSAN.

Min prins, jag tror ej att en ungmö ger sin känsla
i första hugget så till pris; men man kan läsa
på många sätt, och läsa mellan raderna. —

PRINSEN. Hör på då, Hassan, jag skall läsa
hvad hon skrifver, så får du döma sen!

(*Han läser.*)

»Huru vill du glömma den, som ditt hjärta
ständigt slår till mötes? En flicka, den ingen
söker och som icke vill blifva sökt af någon,

kommer dig att rasa af kärlek, när du besöker henne, och när du återkommer säger hon: Dagen utplånar nattens ord.»

Hvad vill hon säga? Jag förstår det icke!

HASSAN.

Det kan ej nekas, mycket är det inte, men hon har svarat likafullt! Och det är ... det är!

PRINSEN.

Ja, hon har svarat! Och ... men —
»Dagen utplånar nattens ord.»
Alltså, det är ej någonting att lita på!
»En flicka som icke vill blifva sökt.»
Hon säger därmed att...

(Faller ihop.)

Där står ju ingenting,
hon drifver gäck med mig, förbannelse!

AMMAN.

Nu blir han sjuk igen — hjälp, Hassan!

PRINSEN *(lägger sig ner på divanen)*. »Din bild står för mig antingen du är fjärran eller när och min tunga upphör aldrig nämna ditt namn.»

HASSAN.

O prins, hör på hvad jag har lofvat dig berätta,
du minns om aftonen i vår bazar...

PRINSEN. »Jag hoppas dock att Gud den allsmäktige skall förena oss. Detta vill jag bönfälla om såsom en nåd, den Gud måtte förunna mig, om det honom så behagar.»

AMMAN (*till Hassan*).

Du kan ej väcka honom ifrån döden!

HASSAN.

Hur skall det ske, har du en talisman?

AMMAN.

För älskande det gifs en enda talisman!
Nämnen hennes namn, och strax han lefver!

HASSAN.

Välän! I Guds förbarmarns namn! — Suleika!

PRINSEN (*reser sig*).

Hvem nämnde hennes helga namn? Suleika?
Bar västanvinden det på armen, o Suleika?...

HASSAN.

Prins Guri, natten lider fort och solen
snart kallar oss till morgonbönen...
Och jag berätta skulle hennes hemlighet,
Suleikas, på hvars öde ert beror!

PRINSEN.

Suleikas hemlighet? Berätta då, men fort,
nu genast innan jag går bort med döden!

(Paus.)

HASSAN.

Det sägs att Abu Casems dotter haft en dröm,
som vållat hennes ogunst emot äktenskapet. —
Hon drömde om en vårnatt i sin
trädgårdspaviljong:
Att hon en fågelfångare fick se i skogen;
han lagt sitt nät och strödde hirs och sesam;
och fåglar små de lockades att plocka kornen;
då kom en han-fink först och fastnade i nätet;
han spjärnade och pep att komma loss ur snaran.
Vips! syns hans maka skynda till, och med
ett ryck befriar maken utur nätet!
Vår fågelfångare förargad gillrar om sitt don
och nu en hon-fink går att fastna!
Men tror man nu att maken kom därtill
att maken hjälpa ut ur fångelset?

Han kom ej, tänkte endast på sig själf,
blef borta medan maken miste lifvet!
Välan! Den drömmens lärdom gaf vår fröken
en misstro emot manfolk och för hela lifvet!
Och följdén blef: Hon aldrig gifter sig!

PRINSEN.

Det var en fåvitsk dröm och falsk i grunden!
Hvar såg väl du en sådan man, som ej
sin maka bar på sina starka armar?
Kalifen själf jag sett sitt stora hufvud lägga
på sin slafvinnas lilla fot och tigga kärlek!
Det var en usel dröm, af onda andar
i sömnen gifven in, och jag är säker
att ej den sköna fick den drömman slut...

HASSAN.

Nu gaf ni mig en tanke, o prins Guri,
men den jag gömma vill, jag har en plan i sinnet!

PRINSEN.

Kom fort med den!

HASSAN.

Jag hör och lyder!

(Paus.)

I detta land ett gammalt bruk består,
att när en mänska faller sjuk, hon bärs i sängen
på gatan ut och ställes framför husets port.

PRINSEN.

Jag känner bruket!

HASSAN.

Väl! Nu står den sjukes bår
vid husets port! Och alla som där gå förbi
de stanna, fråga efter hälsan och befinnandet.
Den sjuke säger det är så och så;
den frågande berättar då, om han,
hans fränder eller vänner haft den samma krämpan,
hvad läkemedel de och de ha brukat,
och hvad som följde sen, med mera!
Gack du, o prins, och lägg dig sjuk,
det är du och behöfver icke simulera.
En lätt förklädnad hjälper saken opp,
och vi din bår vid hennes port placera.
Hon komma skall, det styr min syster om,
hon måste stanna blott af höflighet,
hon får dig se, ja sen du vet,
ditt öga skjuter pilen in i hennes öga,
hon sårad blir och faller strax till föga!

PRINSEN.

Din plan är god — hon tar min hand
törhända för att känna blodets bölja!
Och rör hon vid mig, då här tändes brand
som kind och öga icke kunna dölja!
När skall det ske?

HASSAN.

När du blir sjuk härnäst!

PRINSEN.

Då blir jag genast!

AMMAN.

Vänta tills i morgon kväll!
Vi måste ordna först — på sätt som bäst!

HASSAN.

Men här det finns ett annat hak —
som hörde hop med fågeldrömmen.

(Paus.)

Det gick en köpman Achmed nyss från oss,
från maka, barn, från hus och hem;
det har Suleika hört, och därför säger hon:
»När Achmed kommer åter till sin maka
då skall Suleika bli en makes maka.»

PRINSEN *(försjuncker)*.

Får blott jag henne se!

HASSAN.

Då tar det eld!
Men får hon se den skönsta prins som finns,
då får den stolta sig ett skott hon minns;
med ess på handen spelet vinn!
Nu säga vi god natt, vår prins!

(Går med amman.)

(Paus.)

PRINSEN *(ensam, försjunker)*.

SLAFVEN *(in)*.

Förlåt, o herre, önskar du musik?

PRINSEN.

Musik? Det finns blott en, en sådan!
En sång, en enda, det är hennes namn.
När detta nämns, då sjunger det: Suleika!

SLAFVEN.

Väl möjligt, herre, men här kom en pilt
med lutan öfver axeln och en staf i hand.
Han sjöng i köket medan middan reddes,
så kock och kokerskor de gräto tårar...

PRINSEN.

De gräto? Då är han min man,
jag älskar icke muntra visor,
för honom in!

SLAFVEN.

Han står för dörren!

PRINSEN.

Kom in!

SOLIMAN (*in med luta*).

PRINSEN.

Hvem är du, ej en narr jag hoppas!
Och minns, jag ej vill narras till att skratta;
att visa tänderna och hicka,
är skrattets art, af åsnan lärdt;
men gråten suckar liksom vinden,
och tårarna likt regnets droppar,
de falla mildt och falla tyst
på kinden som ej fick bli kysst.

(*Försjuncker.*)

SOLIMAN (*slår an på lutan*).

PRINSEN (*vaknar*).

Du börjar bra! Kom nu med sången,
såvida ej du föredrar att tala;
då hör man orden bättre, och det är
dock själfva kärnan uti aprikosen!

SOLIMAN.

Det finns dock folk som föredra
den fruktens kött framför dess stenar!

PRINSEN (*ler*).

Din tok, du narrar mig att le,
men le är icke skratta; tag min nåd,
men gif mig icke goda råd
och fatta rätt när rätt jag menar!

SOLIMAN (*sjunger eller reciterar*).

Faderlös och moderlös
fast far och mor de lefva;
på gatan bor jag,
har mitt hem, min härd, min säng.
Fader min i främmand land
med köpenskap får sträfva,
min mor hon väntar,
sköter åker, täppa, äng
för syskon fyra.
Det är så tungt att lefva!

PRINSEN.

Du sade »väntar», »köpman», hvem är du?

SOLIMAN.

Jag heter Soliman!

PRINSEN.

Din far?

SOLIMAN.

Är Achmed köpman!

PRINSEN.

Hur sällsamt! Du! Jag väntar också på den samme!
Tror du han kommer?

SOLIMAN.

Ja han kommer!

PRINSEN.

Välsignadt vare då hans namn för evigt!
Ty kommer han, så kommer hon! Suleika!
Men säg, var icke du förvecklad i
historien om Casem och blef straffad
för nit och trohet i din syssla?

SOLIMAN.

Jo, jag var det.

PRINSEN.

Och du ämnar inte klaga!

SOLIMAN.

Hvad är det värdt; då får man bara mera däng,
och pojkar skadar inte lite aga!

PRINSEN.

Det var en rasker dräng,
vill du ta tjänst hos mig så får du!

SOLIMAN.

Att tjäna er jag vill, men ej ta tjänst,
jag tjäna kan men ej betjäna!

PRINSEN.

Lik godt! Du har Suleikas fader hjälpt
med vittnesmål, Suleikas!

(Paus.)

Gå ut, så får du dig en nygjord dräkt...
och kanske ock en påse med dinarer!

SOLIMAN.

Förlåt mig, prins, men vittnet var ej köpt!

PRINSEN.

Förlåt min tanklöshet!

SOLIMAN.

Jag kom från Hassan,
att trösta er och ge er hopp,
om köpman Achmeds återkomst...

PRINSEN.

Ty kommer han, så kommer hon, Suleika!

SOLIMAN.

Jag vet ej hvem Suleika är!

PRINSEN.

Du vet ej, skälm; du var ej kär,
du är för liten, men din tid väl nalkas —
gå ner i köket nu och skalkas
med pojkarna och få dig mat,
jag hoppas att du än kan äta —
och glöm ej hålla dig parat
att Achmeds hemkomst låta mig få veta!

SOLIMAN.

Jag hör och lyder!

PRINSEN.

Han vet ej hvem Suleika är!

SOLIMAN (*såverar sig med en
komisk gest, som om han
helst ville slippa veta hvem
Suleika är; och för att
rädda publiken från samma
fara, ger han ett tecken
att ridån skall falla*).

(*Ridå.*)

Akt III.

Till vänster Suleikas trädgårdskiosk, trädgård och fontän. Midt öfver scenen från proscenium till fond en låg trädgårdsmur med blomkrukor på. Midt på muren är port. Därutanför gata.

*

SULEIKA (*sitter på kudden i kiosken; en svart Slafinna Fatima står bredvid med en vift; Apan står och petar på en träd-stam; portvakten Ali sitter och läser i en bok*).

(*Tystnad.*)

SULEIKA.

Bei! Här!

APAN (*lystrar*).

SULEIKA.

Låt vattnet spela! Fort, min snälla Bei!

APAN (*går och vrider på en kran; fontänen spelar*).

SULEIKA.

Nå, Ali, du min portvakt! Säg, hvad läser du?

ALI.

Jag läser sagor, o min härskarinna!

SULEIKA.

Hvad finner du i sagorna, min gubbe?

ALI.

Där finns ju ett och annat — vill ni höra?

SULEIKA.

Ja, jag vill höra! Men vänd icke bladet!

ALI.

Jag läste just:

»Kyss den hand du icke vågar bita.»

SULEIKA.

Det var ej vackert sagdt! Läs mera!

ALI. »Gud har skapat tre ting dem han fördelat bland mänskorna: karaktär, lefnadsvillkor

och döden; människan kan härvidlag ingenting
ändra eller förbättra.»

SULEIKA.

Ja, där var visdoms ord! — Läs mera!

ALI. »Den gamla sade: O, min härskarinna!
Mången gång lider mannen hunger för att hustrun
skall få äta sig mätt, han går själf knappast skyld
för att kläda henne, och han stöter sig hellre
med sina föräldrar än han gör henne emot. Det
var en gång en konung, hvilken så högt älskade sin
gemål, att han lät begrafva sig lefvande tillsam-
mans med henne.»

SULEIKA (*mildt hela tiden*).

Har du betaldt för att mig säga dylikt?
Du Bei! Gå fram och nyp den gamle där i örat!
Men sakta blott! Han menar icke illa!

APAN (*går och nyper Ali
sakta i örat*).

ALI (*utan vrede*).

Det boken var som talte, icke jag!

SULEIKA.

Ja, fick jag se den man som följde hustrun ner i grafven,
då skulle jag väl börja tänka på en make!

ALI.

Jag vet en man som går i grafven före hustrun.
Just nu, och innan han har henne fått...

SULEIKA.

Du också postiljon, skäms, gamla Ali!

ALI.

Han dör hvar dag som går, af längtans bittra
smärta!

SULEIKA.

Nej, tyst med dig! Nu har jag nog!

*(Casem synes komma glad på gatan; han ringer
på portklockan.)*

SULEIKA.

Hvem kommer där?

ALI (tittar i en lucka).

Min härskarinnas fader,
herr Abu Casem!

SULEIKA.

Öppna då, han är välkommen!

*

CASEM *(in)*.

Mitt hjärtas fröjd, min dotter, frid!

SULEIKA.

Frid själf, du käre gamle! Du ser glad ut!

CASEM.

Ja, jag är glad, som ej jag varit har på länge!
Och jag vill glädja mig med dig, mitt enda
mitt käraste på jorden! — Ja, du ser
på mina fötter, du har hört mitt öde!
Missöde kan man säga, sen det väl är öfver!

SULEIKA.

Ja, jag har hört! Men kära fader min!
Hur kom du på en så befängd förlupen tanke?

CASEM.

Jo, jag är girig, det kan inte hjälpas...

SULEIKA.

Förtala ej dig själf!

CASEM.

Jo, jag vill samla,
och älskar allt jag kan för intet få,
se där hvad mig förledde ifrån gatan
att hämta upp det olycksdigra plagget —

SULEIKA.

Du samlar och du sparar för att ge ifrån dig
åt mig ovärdiga som aldrig än gjort nytta —

CASEM (*ler*).

Nu är det slut emellertid med sagan
om Casems tofflor — kan du tänka dig!
Jag har dem sänkt uti en liten insjö
högt uppe på ett berg en mil från Bagdad,
så nu kan icke själfva Iblis dra dem upp —
hvad gör du med den apan?

SULEIKA.

Å, han är så vänlig.

CASEM.

Utspökad, spröttig som en friare han syns mig,
men jag ej älskar denna uppsyn! Bort med den!

SULEIKA.

Han är mitt sällskap här i ensamheten!

CASEM.

Det finns ju människor!

SULEIKA.

Ja, men hvilka?

CASEM.

Hvad nu? Har detta ensliga och öde lif
dig redan gjort till mänskohaterska?

SULEIKA.

Jag hatar intet lefvande, men väl jag fruktar...

CASEM.

Du skulle söka dig ett sällskap snart för lifvet...

SULEIKA (*mildt*).

Du menar väl ett manligt, fader min?

CASEM.

Ja visst! Då har du någon som dig huldar om...
Och aldrig skall du känna ensamheten trycka...

SULEIKA.

Jo vackert! Du såg köpman Achmed,
som sålde rosenoljan åt dig häromdagen —
han gick från maka och från oförsörjda barn!

CASEM.

Men icke utan afsked! Och han gick af nödtvång,
med hustruns goda vilja skaffa bröd
i främmand land! Han kommer säkert åter.

SULEIKA.

Ja, kommer han igen, då...

CASEM.

Hvad? Hvad händer då?

SULEIKA.

Alls intet händer då! — Gå nu i trögårn, far,
jag väntar min skomakare...

CASEM.

Jag går din lönnport ut
och gör ett ärnde i kvarteret;
sen kommer jag vid aftonbönens timma
tillbaks att bedja dig godnatt.

(Går ut åt fonden.)

*(Apan gömmer sig under nästa scen och lyssnar
med grimaser.)*

(Det ringer på portklockan.)

ALI.

Hvem där?

HASSAN.

Skomakarn! Hassan! Öppna, Ali!

SULEIKA.

Låt in min vän, han kommer att förströ mig.
En kvinnlig eremit som älskar ensamhet,
men dör af ledsnad när hon lämnas ensam!
Välkommen, Hassan, stig nu fram, tag mått,
men tala under tiden, tala om
hvad nytt i Bagdad, om det finnes nytt
inunder solen! Narra mig att skratta,

en liten smul, du goda tok! —
Se här min fot, tag måttet nätt,
din marockin den ger sig ut i fukten —

HASSAN (*kittlar henne under
foten*).

SULEIKA.

Aj! aj! nu fick du mig att skratta, skalk.
Men du skall säga något roligt!

HASSAN.

Jag sett en prins, så skön som månen. —

SULEIKA.

Nu vill han gifta mig igen! Säg, Hassan!
du giftaslystne man, hvi gifter du dig icke?

HASSAN.

Hvem vill väl ha en fuling som skomakarn?
Det finns ej någon flicka som sitt ja
har velat gifva mig, och därför är jag ogift.
Det är en annan sak med er...

*(Apan härmar Hassan; tar mått på Ali, Slaf-
vinnan och slutligen på Hassan.)*

SULEIKA.

Seså! Du är den ende man, näst far,
som jag vill se på, gamla Ali oinräknad,
och du är aldrig tråkig, alltid lynnesjämn,

och, som jag tror, en trogen själ —
du vore just en äkta man —

HASSAN.

Det är väl aldrig meningen, att fröken friar?
Sånt får man läsa om i Tusen och En Natt...

SULEIKA.

Då har det händt, och händt kan hända än!

HASSAN.

Nej, nu går det för långt.

(Paus.)

Det har blivit sjukt i stan.

SULEIKA.

Hvad kan det vara väl för sjuka?

HASSAN.

Ja, ej vet jag, och inte någon annan —
de suckar, gråter, hvarken äter, dricker,
och söker månsken, öde vägar,
jag tror en släng af skrifvarsjukan följer med!
De skriva brev på papper ambradoftande,
och skickar hemligt med slafvinnor —

SULEIKA.

Din tok, du menar kärlekssjuka narrar.

HASSAN.

Den sjukan är ej narri, fröken lilla,
jag var en gång därän — Gud nåd så visst!

SULEIKA.

Nå hör, nu måste jag väl skratta!

HASSAN.

Nej, skratta ej, Allah är stor och nådig,
och hugnar mänskors barn med älskogsgåfvan,
men får hans nåd du ej han slår dig krank
och obesvarad älskog kan bli döden!

SULEIKA.

Så allvarsam, o Hassan!

HASSAN.

Det är allvarsamt!
Och jag är tråkig, har ock brådska,
men ni, min fröken, skall gå ut i staden; —
jag ser min syster Amman komma där,
och gå ett slag i aftonsvalkan.

SULEIKA.

Gör som du vill; du redan ledsnat på Suleika.

*(Nu bäres sjukbären med Prinsen fram och
ställes på gatan framför porten.)*

ALI.

Det kom en sjukbår här, och står för porten!

HASSAN.

Den må jag se och finna på att hjälpa!
Jag känner mesta krämporna, och vet nog medel...

AMMAN (*in på scenen*).

Se, jag är färdig, sköna fröken, gå vi ut
ett ryck förrn ni er aftonmåltid täckes taga?

SULEIKA.

Jag går så gärna ut i skymningen,
ty då jag plågas icke af min slöja.

(Hon rustar sig med Ammans hjälp.)

*

KALIFEN HARUN och VEZIREN GIAFAR för-
klädda komma på gatan.

KALIFEN.

Jag tror, en sjuk! (*Vid bären.*) En unger man!
Hur har du det, min stackars vän?
Är blek om kinden, gul i pannan!
Du fryser, säger du! Och ondt i hjärtat!
Då är du hjärtsjuk, gossen min,
och för den sjuken känner jag ej bot —
kanhända vet du själf hvad här skall ordineras.

(Går med Veziren och ställer sig afsides.)

SOLIMAN (*in, fram till den
sjuke; känner honom på
pulsen o. s. v.*).

SOLIMAN.

Den där! Är inte sjuk ett dyft!

(*Hassan protesterar.*)

SOLIMAN.

Förlåt! Jag tar tillbaks! Den mannen visst är sjuk!
Jag känner sjukan. Han är skolsjuk!

KALIFEN (*till Veziren*).

Det var en baddare till pojke, den har ögon!
Han tog just ordet ur min mun!

VEZIREN.

Den raske Soliman är känd på Bagdads gator,
men ej som gatpojke dock, fastmer polis.
Han håller styr på stadens alla lymlar —

(*Apan ut och auskulterar Prinsen; grinar och
slår ironiskt med armarna i vädret.*)

SOLIMAN (*härmar Apan*).

APAN (*härmar Soliman*).

SOLIMAN.

Hvad heter du? Du heter Apa,
och du bär syn för sagen,
räck ut din tunga!

APAN (*räcker tungan*).

Dålig mage!
Och dåligt hjärta, du är hjärtsjuk,
jag önskade du låg på bären
förrn mera ondt du kokat hop!
Här har du förskott på förtjänsten.

(Ger honom en örfil.)

Din fordran kan stå inne tills jag får en käpp —
du kysser handen, som du ej törs bita —
men på en apa kan man aldrig lita!

*(Kalifen skrattar så att Veziren måste hålla
i honom.)*

HASSAN (*har stått orolig och
förlägen*).

SULEIKA (*som inne i träd-
gården intet sett af scenen
på gatan kommer ut med
Amman i porten; talar
till Hassan*).

Är det en mankön eller kvinna,
den sjuke där?

HASSAN.

Det är en man för allan.

SULEIKA.

Och ung?

HASSAN.

En gammal hund!

SOLIMAN.

Den Hassan är en präktig man, men skada att han
ljuger.

SULEIKA.

Om han är riktigt gammal vill jag komma
och se om jag kan skänka honom lindring.

HASSAN.

Det kan ni säkert, ni och ingen annan!

SULEIKA (*vid bären*).

SOLIMAN (*gör gubbar*).

SULEIKA (*vid bären*).

Nå, stackars gamle man, hvad har du?
Åt hjärtat? Hur är pulsen, räck mig handen!
Allah är stor! Du har ju feber
och handen darrar, men en vacker hand
för en så gammal herre; låt mig känna
på hjärtat nu! Det här står aldrig rätt till;

det stannat ju! Nu går det åter, nej,
det saktar af, står still — han dör!
Få se ditt öga!

(Hon ser honom i ögat, och träffas.)

Jiblis! Djinner! Hassan, skurk!

(Tar sig åt hjärtat.)

Bedragare från afundsjudet! Himmel, nåd!

HASSAN.

Den pilen träffade! Haha! Här blir kalas!
Och hullingarna huggit fast i kräfvan!

PRINSEN *(reser sig, kastar
kappan).*

SULEIKA *(håller sig för hjärtat,
springer in, smäller igen
porten).*

KALIFEN.

Det var ett marknadsskämt; få se hur det skall
lyktas!

APAN *(härmar en kärleks-
sjuk).*

SOLIMAN (*slår honom en örfil
och sätter käringknep för
honom*).

Respekt, din hund! Där mänskohjärtat talar,
där tige djuret! Jag, jag är för ung,
att fatta hvad två älskande
kan säga åt hvarann i denna stund;
men jag förstår att jag är öfverflödig,
en känsla säger att här tystnad råda må
och ensamhet — nu får ni alla gå!

(*Går.*)

KALIFEN.

Min själ, har inte pojken rätt —
och älskog är ej skämt; är allvar.
Jaja, du minns ju, ja du minns...
Det där var minst en prins,
och Casems dotter, nå det rör oss föga,
hvad nu skall ske tål hvarken öra eller öga!

(*De gå.*)

PRINSEN (*har stått aktningss-
full, orörlig vid porten*).

HASSAN (*till prinsen*).

Gå hem, o prins, och dröm om eder seger.
Ni segrat har, men det skall tid till växa.

Gå! Här är intet mer i dag att vinna,
ni vunnit allt, men fröken är dock kvinna!

PRINSEN.

Jag går! Och du har rätt! Jag har ju talat,
nu tillhör henne säga nästa ord!
Jag väntar blott! Så är min lycka gjord!

(Går segerstolt.)

HASSAN *(till Amman)*.

Nu kommer planen numro två!

AMMAN.

Du menar hennes dröm, som må fullbordas!

HASSAN.

Just det! Och jag skall låta måla den—med sista akten.
Då falcken kommer och tar maken bort —
så får hon se — och böjas skall —
att mannen för sitt uteblifvande haft godt förfall!

(De gå.)

*

SULEIKA *(har satt sig i kiosken
liksom liflös med handen
på hjärtat)*.

CASEM (*kommer från träd-
gården*).

Se där! Har ren du gått din aftontur?
Och sitter i ditt slag en turturdufva lik
som väntar på sin — far; du ler ej?
Och svarar ej; ditt lilla hufvud som en vissen blomma
sig lutar mot ditt unga bröst;
hvad har då händt? Du är visst sjuk!

SULEIKA.

Ja, jag är sjuk, jag fått ett sår,
en jägare smög hit med svarta bågen
och sköt en pil som träffade!

CASEM.

Från svarta ögonbrynens smärta båge
han sköt en pil, nej två ur tvenne ögon,
och turturdufvans båda vingar knäcktes;
nu är du där, mitt barn, din tid är kommen,
då himlen öppnar sig och ler mot jorden,
då mänskligheten ligger vid din barm,
och du vill älska allt och alla.
Du sköna tid, du ungdomstid! Den gamle
sig fröjdar åt sin dotters ljufva lycka
och väntar maken i sin famn få trycka.

SULEIKA.

Nej, far, du vet mitt löfte och min dröm!

CASEM.

Du älskar honom?

SULEIKA.

Ja, om denna smärta
är kärlek! Ve! Då älskar jag! O ve!
Men hellre dö i den än dö af sviken trohet!

CASEM.

Jag aldrig svek din mor, hon icke mig!
Säg nu en dag, så reder jag till bröllop.

SULEIKA.

När köpman Achmed kommer hem igen,
när fågelmaken makan söker rädda!

CASEM.

Att kärlek är ett vanvett visste jag,
och ett gudomligt, väl, men detta
helvetiskt är! Nu blir jag ond.

SULEIKA.

Det kan du ej, du gode!

CASEM.

Jo, jag blir vred, men ej på dig —
på onda väsen som i dina drömmar
dig vilse ledt på galen stig,
och fört dig in i falska strömmar!

(Fontänen upphör spela.)

Hvad är det här? Fontänen stannat!
Har källan sinat, eller drifves spel
af andra makter som förbannat
när du välsignad älskog slog ihjäl!

SULEIKA.

Ett dåligt varsel! Vare Gud oss nådig!

CASEM.

Hör, Ali, ser du gatans vatten spela?

ALI (tittar ut).

Nej, de ha stannat öfverallt, herr Casem!

CASEM.

Då är jag fast! Hvad har jag gjort!
O däre, jag, ej född till lyckan;
och olycksgåfvan som jag hämtat upp
jag kastade i bergssjön utan aning,
att vattenledningen har fått en propp!

Nu går jag själf till Cadin utan maning!
Men det blir böter, kanske min ruin.
O ve! Hvi föddes jag! Hvi födde jag dig, dotter
min!

APAN (*synes ute på gatan
med Casems tofflor*).

VÂLIN (*polisen följer efter*).

(*Ridå.*)

Akt IV.

En skog af palmer; midt öfver scenen från ramp
till fond en bäck med strandväxter.

*

CASEM (*in, med tofflorna och
en spade*).

Nu är mitt olycksöde snart tilländalupet,
mitt öde som Försynen skrifver med sin penna
i svårtydd skrift, som endast den kan läsa
hvars öga upplyst är af ödmjukt sinne.
Nu döljer jag i jorden slemma gåfvan
som bragte mig i nöd och många trångmål;
tag mot, o jord, hvad vattnet icke ville,
och mån i multna här med maskarna ihop.
Jag önskade det var min egen sista grop!

(Går.)

APAN (*in, gräfvor opp tofflor-
na, lägger dem i en buske;
kastar ett guldmynt i gro-
pen och fyller den. Där-
på försvinner han*).

*

SULEIKA, AMMAN och SLAFVEN (*in till vänster*).

AMMAN.

Hvad vill du här i öde skogen, barn?
Bland vilda djur och röfvere?

SULEIKA.

Jag fick ej sömn, ej ro för honom;
jag flyr, men han är med, jag bär
ju honom som ett barn inunder hjärtat,
ju längre desto kärare; jag tror
att jag är han, och han är jag,
det bortbytt är, förryckt, förtvifladt,
jag önskade det toge slut,
men det finns intet slut,
det börjar om just när det slutat!

AMMAN.

O arma dåre, gör ett slut!
Tag honom och din lycka börjar,
som aldrig sedan får ett slut.
Det är ju kärlekens natur
att den vill räcka evigt;
och om du vårdar den, den gör det —
se på din far! Hans kärlek till din moder,
den varar än, gått ned i dig,
i dig han älskar ännu henne,

fast hon är död, hans kärlek lefver!
Förstår du nu hvad Salomo har ment
att kärleken är starkare än döden!

SULEIKA (*försjuncker*).

AMMAN.

Nu är du sjuk, så sjuk som han —
du skrattade en gång åt denna sjukan!
Jag varnade, men nog, här ingen bota kan,
jo en, och när prins Guri blir din man!

*

HASSAN (*in förklädd till köp-
man*).

AMMAN.

Se här en köpman kommer midt i skogen,
det skall vår fröken skänka distraktion!
Hvad för du med dig, krämare, i skogen?

HASSAN.

Jag handlar blott med nålstolskram,
jag säljer dukar, pärlband, nålar,
allt hvad en fröken önska kan,
allt, allt — jag undantar en man!

AMMAN.

Låt se, tag upp, bred ut en duk att börja med!

HASSAN (*tar upp och visar
duken, på hvilken Suleikas
dröm är målad till slut
med falcken som tar fink-
hanen*).

Se här en duk, som stickades i Kairo,
och på kamelrygg fördes af en köpman
som kommit hem från handelsresan!
Se, sköna fröken, se! ett sådant mönster!
Det är ju som en dröm, så skönt!

SULEIKA (*observerar och blir
orolig*).

Hvad är det? Hvad är detta? Drömmer jag?
Min dröm! Hvem har den kunnat gissa?
D ä r fågelfångarn är, hans nät och lilla fincken,
hvars trogna maka kommer till h a n s hjälp,
me'n maken flyr sin kos! — Hvad nu?
Hvem har min dröm drömt vidare?
En falk tar maken bort; (*Paus*) då var han skuldlös.

(*Paus.*)

Ve mig, som drömde innan jag fick höra...
Ah! nu förstår jag, det är skurken Hassan!
Du gode skurk, nu fick du fatt på mig
för andra gången, som skall bli den sista:
Jag ger mig! Kom och tag mig, prins!

Hvar är han! Guri! ropar det i skogen!
Men ingen svarar!

HASSAN.

Prinsen han är borta!
Man tar ej upp så kvickt hvad man har släppt,
och jägarn mister ofta bytet
när han har lämnat spåret alltför tidigt,
och tänker få ett flygtskott när det passar!

SULEIKA.

Det är för sent! Förbi! Han tröttnat!
Ja, ser du nu! Han liknade de andra,
och väntan blef hans nåd för lång.

HASSAN.

Du tror han redan löper efter andra!
Så tro det då, det gör dig godt att känna
hvad vi ha känt, hvad jag, hvad han fått smaka!
I detta fall man säga kan att kaka söker maka!

(Ett lejon höres ryta.)

AMMAN.

O ve! Hvad horden I?

HASSAN.

Ett lejon hörde jag!

AMMAN.

Vi fly! Kom fort!

SULEIKA.

Jag kan ej fly!

HASSAN.

Men jag, jag kan, jag är ej någon räddare!
Skomakarn är ju närmast till bli skraddare!

(Flyr.)

AMMAN.

Ja, amman är ju född att bära barn,
men stora fröknar kan hon icke bära,
när Hassan durkar som är stora kar'n,
då kan af amman man ej mer begära!

(Flyr.)

SLAFVEN *(kastar svärdet och
flyr).*

SULEIKA.

Och alla flydde, amman icke sist,
jag tror de ha förståndet mist,
och män och kvinnor, det är lika nära!

(Lejonet ryter.)

Nu sitter jag i nätet fast!
Och ingen kommer åter att mig fria —

Och han! O hörde han mitt hjärta brast,
när döden nalkas med sin grymma lia!

(Hon försjunker.)

*(Placering: Suleika står till vänster om bäcken;
Prinsen inifrån höger.)*

PRINSEN.

Här kommer fågelfångarn själf och rifver nätet!
Jag fångat dig, min blåa turturdufva,
som suckar uti skogens dunkla djup,
kom hit, så får du frihet i min fångenskap,
invid mitt hjärta fångslar jag dig fritt på hedersord,
säg, vill du?

SULEIKA.

Ja! Jag vill! Jag älskar dig!
Men — vattnet skiljer oss!

PRINSEN.

Säg vatten eller eld,
vulkaner, oceaner, jag dem trotsar!

(Han vadar öfver bäcken.)

(Omfamning.)

SULEIKA *(vaknar först).*

Men lejonet?

PRINSEN.

Det lejonet var jag!
Jag röt af smärta först, men sen af lycka,
och du, din kärlek, gaf mig lejonmod,
att lefva när mig döden redan kramat,
nu är du min, jag din, hör, himmel, lyss!
vårt löfte! gifvet i vår första kyss!

(Omfamning.)

Nu tar jag dig, nu har jag dig,
nu bär jag dig hem till din far
att han välsigna må det sälla par!

(Ut till vänster.)

(Generalpaus.)

*(Vålin (polisen) in, ledd af Apan, som tecknar
sin falska angifvelse.)*

*APAN (tar den kvarglömda
spaden och härmar gräf-
ning).*

VÅLIN.

Jag fattar! Här har gräfts en grop!
Och där är gropen!

*APAN (tar upp guldmyntet
ur gropen).*

VÂLIN.

Detta är ett guldmynt,
som lämnats kvar! — Nu kan jag ej förstå!

(Paus.)

Jo nu! Man har grävt upp en skatt
i kronans jord och icke anmält fyndet!
Det kostar vackra fyrkar det i plikt!
Men hvem har lagens bud här vågat kränka,
det kan du inte säga! Kan du skriva då?

(Apan visar spaden.)

Där står det skrifvet! *(Tar på glasögonen.)*

Abu Casem!

Den snåle hunden, rike mannen!
Som går och gräfver skatter här i skogen!
Nu skall du få så att det känns — nu är du mogen!

APAN *(försvinner)*.

CASEM *(in, synes leta sin
dotter)*.

VÂLIN.

I lagens namn jag arresterar dig!

CASEM.

Hvad har jag gjort? Anklaga mig!

VÂLIN.

Följ med till Cadin och försvara dig!

(De gå.)

APAN *(in, tar tofflorna ur
busken och går).*

(Ridå.)

Akt V.

Hamnen vid Tigris i Bagdad. Till vänster
Casems hus med balkong. I fonden floden med
skepp; i horisonten små holmar med palmer.

Till höger en hemicykel med fontän.

*(Soliman och Pojkar i hemicykeln; Fiskare,
Fruksäljerskor m. fl. cirkulera i fonden.)*

HASSAN och ACHMED *(köpmannen med rosen-
oljan, hemkommen, Solimans fader, förklädd).*

*

HASSAN.

Ja, Achmed, var välkommen åter,
så mycket mer som du har lyckats
i dina handelsföretag och nu, som hulpen,
du dina hjälpa kan på benen!
Din son, den raske Soliman, han sitter där,
har artat sig och äger nu det bästa rykte!

ACHMED.

Jo vackert, jag har annat hört —
han haft en ledsamhet hos Cadin!

HASSAN.

Men orättvist han straffad blef —
för det jag går med hufvudet i godo.

ACHMED.

Må vara! Skammen sitter där,
och jag vill gossen först betrakta —
säg ingenting! — Vi dölja oss i vimlet
och lyss på talet om den snåle Casems
historia, den sista, och hans tofflor.

HASSAN.

Den olycksfågeln sitter nu i finkan
för att han grävt en skatt på kronoskogen!

ACHMED.

Är detta sant?

HASSAN.

Det kan man aldrig veta!

(De gå till vänster.)

*(Harun Al Raschid och Veziren Giafar
in från höger.)*

SOLIMAN.

Ställ upp er, pojkar, ska vi leka!

POJKE 1.

Hvad skall vi leka då, du, Soliman!

SOLIMAN.

Jo, vi skall leka domstol! Du är Cadi
och du är Casem, du blir apan!

POJKE 2.

Och du, du själf?

SOLIMAN.

Jag är Kalifen Harun,
Rättrådige, alltså den högsta domstoln!

(Kalifen och Veziren skratta och lyssna.)

(Paus.)

(Folk samlas. Hassan och Achmed däribland.)

SOLIMAN.

Nu öppnar jag förhandlingarna!
Är alla parter här tillstädes?

POJKARNA.

Vi äro alla här tillstädes!

SOLIMAN.

Jag refererar målet! *(Paus.)* Här har fallit dom,
så dum att Hassans gamla åsna skämmes!
Du, Cadi, domare, har dömt till fängelset
en köpman Casem för han gräft upp skatter!
Pro primo: Huru stor var skatten?

CADI-POJKEN.

Det var ju en sekin!

SOLIMAN.

Är en sekin en skatt?
Din dumma hund! Här har du för din dumhet.

(Slår honom med stafven.)

SOLIMAN.

Ja, du är Cadi, men jag är Kalif!
Och därför får du nöjas åt min ogunst!
Du lägger icke fingren mellan själf, din skälm,
och låter udda vara jämnt i domen!
Secundo: Har herr domaren sett Casem gräfva?

CADI-POJKEN.

Jag själf har visserligen icke sett det...

SOLIMAN.

Hur vet du visserligen då att Casem gräfvit...
Har du ett vittne, som är godt och ej kan jäfvas?

CADI-POJKEN.

Det kom en apa...

SOLIMAN.

Djuret är ej vittnesgillt;
och apan är ej något djur, det är en djäfvull!
Och djäfvulen är vedersakarn, lögnaren,

som falskligt klagar mänskor an
för Herren högste som i himlen bor!
Nu är det så att Vâlin gräfdde upp sekinen!
Då är det Vâlin som gräft upp en skatt!
Och det är Vâlin som till straff bör dömas!

CADI-POJKEN.

Det Casems spade var som fanns vid gropen!

SOLIMAN.

Se denna käpp, den tillhör dig,
men ej du slog dig med den nyss;
det gjorde jag! — Alltså är spaden jäfvad!
Hvad har du mer bevis, af samma sort,
du onda, dumma, orättvisa kräk,
som lät mig piska utan orsak?

CADI-POJKEN.

Ja väl, men Casem är en girigbuk!

SOLIMAN.

Hvad menar du med girigbuk?

CADI-POJKEN.

Han samlar pengar.

SOLIMAN.

Han samlar pengar! Godt, jag som kalif
jag samlar dosor, pipor och juveler,

den ena si, den andra så, hvad rör det dig han samlar?
Då ej åt sig, men åt sitt barn han samlar?
Säg, såg du Casem nånsin slösa
i mat och dryck på sin person?
I klädseln tror jag ingen har att klandra,
och tofflorna — dem känna vi — hallå!
Man kunde säga att han samlar lumpor,
men det är nästan granne till en dygd,
att ge de andra vin och själf blott dricka vatten!

CADI-POJKEN.

Men han är obarmhärtig, klår sin nästa,
han ruinerade ju köpman Achmed häromsist.
Han missbjöd då en nödställd man,
som måste gå i landsflykt för att rädda
familjen från en säker undergång...

SOLIMAN.

Håll där! Det var en farlig punkt!
Ty köpman Achmed är min fader.

(Paus.)

Allah, rättvise Gud, som rätten vårdar;
skall jag väl döma egen far,
om han har orätt på sin sida?

(Paus! Därpå reser han sig och lägger händerna på bröstet.)

Ja rätt är rätt, skall bli och är,
och jorden ramla må, och himlen blå,
men mannamån i dom är våld på rätten. —
Välan! Min far fick hjälp af Casem,
jag hörde honom tacka själf,
och Casem kunde icke bjuda mera;
att varan steg, det var ju en fortune —
Nu har jag talat, har jag talat väl?
Om ej, så har jag räddat dock min själ!

(Alla applådera!)

KALIFEN.

Hvem är du, gosse?

SOLIMAN.

Jag, jag är kalifen!

KALIFEN.

Nej, det är jag!

(Alla falla ner på knä.)

SOLIMAN.

Nåd, härskare!

KALIFEN.

Du har min nåd!
Stig opp, go' vänner små, vi är ju människor!

(Paus; alla resa sig.)

Men gosse, du har dömt din egen far —
det hade jag ej gjort, fast kallad den Rättrådige!
Hvad tror du att din far väl skulle säga,
om han dig hört? Han finns väl icke här?

ACHMED.

De rätt-troendes behärskare!
Han finnes här! Ja, det är jag!
Och Soliman har rätt! Ty jag blef hulpen,
men jag var otacksam mot Casem. —
Se här, min son, här är min famn!
Du följt mitt råd, att aldrig vika från det rätta!

(Omfamnar Soliman.)

KALIFEN.

Vezir, gå genast hämta Casem; han är fri!
Och Cadin skall du ge en duktig skrapa!

(Veziren går; paus.)

KALIFEN.

Det svider i mig — att få stå med skammen!
Men namn och gagn är bark och stammen!
Att höra visdom ifrån barnamun
det händer icke hvarje stund,
men när det sker vi måste säga amen!
Du heter Soliman, en liten Salomo!

Profeten själf har talat med din tunga,
och jag har lyssnat här ibland de unga,
nu skall du se hur dina ord kan gro —
här ha vi Casem, Casem skall få ro
för ödets pilar och för Cadis tunga.

*

(Casem föres in af Veziren.)

KALIFEN.

Nå, gamle Casem, hvad har händt?
Har äntligen du dina tofflor bränt?

CASEM.

De rätt-troendes behärskare!
De äro brända ibland stadens sopor!

KALIFEN.

Nåväl, din sparsamhet har gett dig dina skopor,
och händt må vara händt;
nu skall som domare jag säga sista ordet,
förrn denna trassliga process läggs under bordet!

(Paus.)

Jag hörde nyss en far, en sällsynt man,
sig själf ge orätt inför sonen;
nu är min tur, fastän det värka kan...

(Paus.)

Om pojkar slåss, man tar den som har börjat
vid örat; han är första grunden, han har vållat,

(Paus)

nåväl! allt obehag den gode Casem här har lidit
Det är min skuld, ty det var mina tofflor,
och med ett dåligt skämt jag vållat Casems ofärd!
Därför, godt folk, jag är beredd att gälda
hvad jag har brutit; jag betalar
tillbaks till Casem all hans kostnad uti målen!

ALLA. Kalifen hell! Hell, Harun Al Raschid,
de rätt-troendes behärskare! Hell!

KALIFEN.

Hell, lilla Salomo, det var af dig jag lärde't!
Och vill du eller ej, du äger mitt beskydd.

SOLIMAN.

Kalifen vet att han med fröjd blir lydd
och hans beskydd på småfolk höjer värdet!
Men innan, o Kalif, din nådesol går neder
för oss! Och du din skugga drar tillbaka —
tillåt ett ord! *(Paus.)* Du tagit Casems skuld,
och säger att du vållat —
Det är ej sant — förlåt! — ditt skämt

var harmlöst menadt, men en demon
har allt i ondo vändt
och ondt från ondo!

KALIFEN.

Du menar apan, onde anden,
det falska vittnet, intrigören, blåsaren.

*(Apan synes på Casems hustak och släpper ner
tofflorna på amman som kommit ut, men hon blir
icke träffad.)*

VEZIREN.

Se där, se apan, mördarn, och se tofflorna!

CASEM.

O ve! Den olycksgåfvan lefver än?

KALIFEN.

Var lugn! Du, Casem, det är mina tofflor.
Jag tar igen min gåfva och står risken,
och på det onda djurets hufvud sätter jag ett pris
af hundrade sekiner; nu är allt klareradt!
Och dörrarna slås opp, när bordet är serveradt!
Ty Casem ger sin fest för brudgum och för brud!
När allting slutats väl är intet mer att säga,
enhvar går hem till sig att saken öfverväga;
den önskar veta hur det gick, han äske ljud!

RÖST.

Vi vill se bruden!

ALLA.

Bruden ut!

KALIFEN.

Hvad sa jag Giafar! Det var inte slut!

CASEM (*slår i händerna; bruden synes på balkongen.*)

KALIFEN (*till Veziren.*)

Nu gå vi, eljest tar det aldrig slut!

(De gå.)

(Lefvörop för bruden.)

RÖST.

Och prinsen! Fram med prinsen!

PRINSEN (*synes på balkongen.*)

RÖST.

Det är den sköna prins; den som fått se'n, han minns'en!

AMMAN.

De kära två, de fått hvarann, men glömmen
ej honom som dem förde hop
och plocka' stenarna ur vägen!

CASEM.

Ja, det var Hassan, den vi glömt
i ruset af en oföväntad lycka...

RÖST.

Kom fram med Hassan; han sig gömt!

ALLA.

Hassan fram!

*(Hassan släpas fram under det han gör komiskt
motstånd.)*

HASSAN.

Ibland är bäst skomakarn vid sin läst,
han lappar hop hvad andra kunnat rifva.
Två älskande ej är som folket mest;
när de är sätast skall de till att kifva!
Då ingen ville börja, måste jag därän
och första kärleksbrevet fick jag skriva,
det var det första som jag skref åt någon ann
och det är nog det sista, ej det sämsta,
jag glädde mig åt smälln och lyckan fann
att skaffa lite lycka åt en man
och kvinna — och det icke är det sämsta.

RÖST 1.

Prinsen vill tala!

RÖST 2.

Men börja inte med Suleika! — Assez! Assez!

RÖST. Den Suleika finns inte mer! Hon, den gensträfviga, är död! La bête est morte!

*(Prinsen ler, drar sig inåt i huset med Suleika;
Casem går in bakom huset.)*

SOLIMAN.

Var tyst! Ett enda ord mig återstår. —
Jag prinsen lofvade en gång i nöden —
berätta när min far bekämpat sina öden
och kom igen... Se här han står —
Prinsessa, se, han kom tillbaka
att rädda hus och barn — och maka!
Nu kan du tryggt ge drömmen opp,
ty vakna lifvet gett dig hopp
att maken söker upp sin maka!

(Ridå.)

(Slut.)